תורת הר שמואל

פרשת מטות מסעי - תש"ע כניסת השבת: 7:12 צאת השבת: 8:29 רבנו תם: 9:05

פרשה מפורשת הרב דוד שרעבי

כתוב בפרשה בפרק ל"ב פסוק כ"ב, ונכבשה הארץ לפני ה' ואחר תשבו והייתם נקיים מה' ומישראל והיתה הארץ הזאת לכם לאחזה לפני ה'.

בני גד ובני ראובן באו אל משה רבינו וביקשו לבנות מקומות בשביל הצאן בעבר הירדן, תחילה היה חשש שאנשים אלה גם כן מוציאים דיבת הארץ ואינם רוצים להיכנס אליה יחד עם כל העם, ולבסוף אמר להם משה שהם יעברו חלוצים, הם יהיו הראשונים במלחמה של כיבוש הארץ, ורק אחר כך יחזרו אל עבר הירדן, ואם כך יעשו הרי הם נקיים גם מה' וגם מישראל, אבל אם לא ינהגו כך, הם יהיו חוטאים.

בספר שמואל א' פרק ט"ז מסופר על שמואל הנביא שהלך להמליך את דוד המלך, הלך שמואל הנביא לביתו של ישי וחיפש בין כל בניו מי הראוי להיות מלך, תחילה הגיע הבכור שהיה יפה וגבוה ושמואל הנביא שמח שהנה זה הראוי להיות מלך, אבל ה' אמר אל שמואל הנביא "אל תבט אל מראהו ואל גבה קומתו כי מאסתיהו כי לא אשר יראה האדם כי האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב"! האדם רואה רק את מה שעיניו רואות

שיעור לנשים
השבת פרשת מטות מסעי על ידי
ה"ה שולה ויטנשטיין הי"ו
בביתם בשעה 5:00 אחה"צ
****
שיעור לנשים
שבוע הבא פרשת דברים על ידי
ה"ה שושנה ליפשיץ הי"ו
בביתם בשעה 5:00 אחה"צ

מזל טוב ושפע ברכות
למשפחת חברינו היקר
ה"ה חיים ושרון גלבך הי"ו
בהכנס בנם בעול המצוות הבחור
יצחק הי"ו
קידוש אחר התפילה בבית הכנסת
בני ישראל – אשכנז
הציבור מוזמן

משפט שלמה הרב שלמה כהן

המקרה:

יחסי השכנים בין מר איקליפטוס ומר ברוש התנהלו תמיד על מי מנוחות. בבעלותו של כל אחד היה בית פרטי עם גינה פורחת וחומת בטון המפרידה ביניהם. מר ברוש נטע לפני 5 שנים שורה של עצי זית ליד החומה והם גדלו ופרחו בקצב מהיר מאוד. עקב הקירבה בין העצים לחומה, מחצית מנופם של העצים היה מאהיל על גינתו של מר איקליפטוס, דבר שלא הפריע לו כלל. הוא אפילו נהג לשים כסא נוח שם בצל הענפים בצהרי היום ולנמנם.

אולם עם השנים הענפים של העצים גדלו לכוון ביתו והאפילו את ביתו, לכן הרגיש מר איקליפטוס שהגיע הזמן שיגזום מר ברוש את הענפים.

בנוסף שם לב לסדקים בחומה המשותפת המפרידה בין גינותיהם, ובקש ממר ברוש שיעשה תיקון יסודי לפני שהמצב יחמיר והחומה תשבר.

אבל מר ברוש לא אהב את הרעיון שיצטרך להוציא כספים על גיזום ותיקון החומה ובקש לגשת לביה"ד לברר על מי חלות ההוצאות האלו.

הטענות:

מר איקליפטוס טוען ש:

- ברור שהסדקים בחומה נגרמו משרשי

פרפראות הרב משה קליין

הפרשיות מטות ומסעי, בין כשהן מחוברות ובין כשהן נפרדות, לעולם קורין אותן בימי בין המצרים, כדי לחזק ולעודד את הרוחות הנדכאים, כי יש בהן עניין חלוקת הארץ, ויש בזה רמז לקיום ההבטחה לישראל, "**לאלה תחלק הארץ**". (בני יששכר)

המנהג כשמברכין ראש חודש אב קוראים לו מנחם אב, הכוונה לנוטריקון א"ב - אלף בית, כי הקינות הם באלף בית, וכאשר תבוא הגאולה תהיה הנחמה על האלף בית. (רמתיים צופים)

"וידבר משה אל ראשי המטות..."

למה דווקא פרשה זו, פרשת נדרים ושבועות ו"לא יחל דבר" נאמרה לראשי המטות? כי, על פי רוב ראשי המטות, העסקנים והמנהיגים, הם שנודרים ונשבעים ומבטיחים, ולא מקיימים הם מועדים לשנות מדבריהם ולחזור בהם מהבטחותיהם, ולכן הופנתה האזהרה דווקא להם: "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה".

(חת"ם סופר)

"אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאתם ביד משה ואהרון" אלה מסעי בני ישראל... המסעות הן רמז לגליות והן מכפרות, גם מי שמכתת רגליו ללמוד תורה וגולה למקום תורה, נדידה זו היא מעין "מסעי בני ישראל... על פי ה'", לכן היו הראשונים נודדים מביתם למקום תורה,וסימנך: צא ולמד. (של"ה)

"אלה מסעי בני ישראל"

אמרו רבותינו, מסעות אלה מרמזים על הגלויות והצרות העתידיות, הגלויות הן "אדום, מדי, בבל, יון", כל מלה בפסוק הנ"ל מתחילה באות של אחת הגלויות, **א**' של "אלה" רמז לאדום, **מ**' של "מסעי" רמז למדי,**ב**' של "בני" רמז לבבל,**י**' של "ישראל" רמז ליון. (נחל קדומים)

"ויסעו ממתקה ויחנו בחשמנה"

רמז יש כאן לחנוכה, "חשמנה" ראשי תבות "חודש, שבת, מילה, נרות החנוכה. אלה הן המצוות שהיוונים רצו למנוע מישראל, וכן בחשמונה רמז לחשמונאים, וחניה זו היא ה25 במספר המקומות שחנו, רמז ליום כ"ה בו יחול חנוכה "חנו בכ"ה". (עונג לשבת)

"ויסעו מסכת ויחנו באתם"

"ויסעו מסכת כלומר לאחר שעברו ימים הנוראים וחג הסכות והתכפרו כל עוונותיהם, "ויחנו באתם", זכו ל"אל ימשלו בי אז **איתם** וניקיתי מפשע רב".

מדפיס מגלו מגלו

פרשה מפורשת - המשך

אבל הקב"ה רואה גם את לבו של האדם, וכתוב אחר כך: ויקרא ישי אל אבינדב ויעברהו לפני שמואל ויאמר גם בזה לא בחר ה', וכך העביר ישי את כל שבעת בניו ושמואל הנביא אמר שזה לא מי שבחר בו ה', שאל שמואל את ישי "התמו הנערים" וכי אין לך עוד ילדים? אמר לו ישי יש עוד ילד קטן שרועה את הצאן, אמר שמואל שילכו לקרוא לילד וכשבא דוד משח אותו שמואל הנביא שזה הראוי להיות מלך!

מכל הענין הזה רואים שיש מושג ברור שהאדם רואה רק מה שמגישות לו העינים, אבל ה' רואה גם את הנסתר גם את הלב, כמו שמפורש בפסוק.

וכאן בפרשה שלנו אמר משה רבינו לבני גד ובני ראובן שאם הם יקיימו את ההתחייבות לעבור עם בני ישראל כדי לכבוש את הארץ, אז הם יהיו נקיים מה' ומישראל, זה יחשב שהם קיימו את המוטל עליהם ואין עליהם שום טענה.

וצריך לדקדק במושג הזה של "והייתם נקיים", האם כלפי החבר צריך נקיות מסוג אחד וכלפי הקב"ה צריך נקיות אחרת? זאת אומרת שכיון שהחבר אינו רואה את מה שבלבך, והוא רואה רק את מה שעיניו רואות, אם תתחייב לעשות משהו בשביל חברך, בזמן שאתה מקיים את ההתחייבות האם זה מספיק שאתה עושה את מה שהתחייבת וחברך רואה שאתה מקיים, או שצריך יותר מזה, צריך שגם בלב תעשה את הכל בלב שלם אפילו שהחבר אינו רואה את לבך? כלפי הקב"ה ודאי שגם בלבך צריך להיות נקי כי הקב"ה רואה גם את לבך ואם אינך נקי בלב אז אין זה נקרא נקיות כלפי הקב"ה! אבל כלפי חברך איזה סוג נקיות צריך?

בתלמוד ירושלמי מסכת שקלים פרק ג' הלכה ב' כתוב כך: מצאנו שאדם צריך לצאת ידי הבריות כדרך שהוא צריך לצאת ידי המקום, בתורה מנין דכתיב והייתם נקיים מה' ומישראל בנביאים מנין וכו' בכתובים מנין דכתיב ונמצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם, גמליאל זוגא שאל לרבי יוסי בר רבי בון איזהו המחוור שבכולם אמר ליה והייתם נקיים מה' ומישראל. הגמרא אומרת שהפסוק הכי ברור מכל הפסוקים שאדם צריך להיות נקי עם הבריות כמו שהוא נקי עם הקב"ה זה הפסוק שלנו בפרשה שכתוב "והייתם נקיים מה' ומישראל", מה כל כך מיוחד בפסוק הזה יותר משאר הפסוקים? בשאר הפסוקים כתוב "חן" כמו שכתוב ונמצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם, למצוא חן מספיק שכלפי עיניו של החבר אתה טוב וישר ואז אתה מוצא חן בעיניו, אבל בפסוק שלנו כתוב "נקיות"! להיות נקי זה רק אם אתה נקי גם בלב, ולכן מהפסוק שלנו לומדים בדרך הברורה ביותר שכמו שכלפי הקב"ה צריך להיות נקי גם בלב, כך גם כלפי החבר לא מספיק נקיות חיצונית ומציאת חן אלא צריך נקיות בלב גם כן!

עד כאן מבואר שכלפי חברו האדם צריך גם נקיות הלב ולא רק שחיצונית הוא ייראה כנקי כלפיו, אבל יש עוד תוספת, הרי יכול להיות גם להיפך, שבלב, האדם יהיה זך ונקי כי הוא יודע שלא עשה לחברו מאומה, ובכל

משפט שלמה - המשך

האילנות של מר ברוש, לכן עליו לשלם על התיקון.

- הענפים של העצים מאפילים על חלונותיו ומפריעים לו, זה מחייב אותו להדליק תמיד את התאורה בביתו גם באור יום, לכן עליו לגזום את הענפים.

מר ברוש משיב:

- "מי אומר ששרשי העץ גרמו לסדקים בחומה, אולי זו פשוט עבודה גרועה של הקבלן מבני דודינו שהבאת אתה לבנות אותה. ואדרבה אתה צריך לתקן ולא אני."
- "מחצית מנוף העצים מאהילים על גינתך והם שלך ולא שלי, יוצא שהעץ הוא חצי שלי וחצי שלך. לטענתך שרשי העץ מזיקים לחומה, והרי השורשים יונקים גם הם מרשותך לכן מי אומר שהעץ יותר שלי מאשר שלך, לכן עליך לפחות להשתתף בהוצאות."
- "בשנה שעברה אתה עלית על סולם וקטפת את הזיתים מהענפים שהיו אצלך, זה מראה שהעץ הוא חצי שלך. לטענתך, שאני הוא זה שצריך לשלם על הגיזום ולתקן החומה, אם כן החזר לי את הזיתים שגנבת ממני!!"

פסק דין:

- מר איקליפטוס צריך לשלם על כל ההוצאות הכרוכות בגיזום העצים שמפריעים לחלונותיו.
- שני השכנים צריכים להשתתף חצי חצי בתיקון החומה.
- מר איקליפטוס אינו צריך להחזיר את הזיתים שקטף בשנה שעברה. אבל מכאן והלאה אסור לו לקטוף מהעץ אבל יכול הוא ללקט את הזיתים שיפלו בגינתו.

הסבר:

בעלותו של עץ אינה נקבעת עפ"י שורשיו או ענפיו אלא עפ"י עיקרו והוא הגזע. אם הוא עומד בצורה שהגזע ברשותו של ראובן, אע"פ שענפיו ושורשיו הם ברשותו של שמעון העץ הוא של ראובן. ואם הגזע הוא על המיצר ממש חצי ברשותו של ראובן וחצי של שמעון הם שותפים בעץ. ולכן במקרה שלנו העץ הוא כולו של מר ברוש וא"כ גם כל הפירות שייכים לו והוא צודק בטענתו שאסור היה למר איקליפטוס לקטוף מעץ הזיתים בשנה שעברה. אבל כיוון שהוא ראה את הקטיפה ולא מחה אמרינן שמסתמא מחל ולכן אין לחייב את מר איקליפטוס להחזיר, אבל מעכשיו כשגילה את הקפדתו יהיה אסור לו לקטוף מהעץ. אבל לזיתים הנושרים מאליהם יש דין אחר, אע"פ שהם של מר ברוש, כיוון שהוא יודע שיפלו מעצמם הוא מתייאש מראש ממה שייפול. וכמו שמצאנו בגמרא ב"מ דף כ"ב: מותר לאכול תמרים שנפלו מהעץ גם אם באותו הזמן לא ידוע היה לבעליהם שהם נפלו.

אולם אם כן, צריך להבין מדוע מר ברוש אינו חייב לתקן את הנזקים שנגרמו למר איקליפטוס בגלל העצים שלו. מבואר בחו"מ ס' קנ"ה סעיף כ"ח, לראובן יש עץ תאנה שענפיה נוטים על עלייתו של שמעון שכנו ומעכבים אותו להטיח את גגו, יכול שמעון לקצץ את הענפים המפריעים לו. החידוש כאן הוא שאע"פ שהעץ אינו שלו אלא של ראובן מותר לשמעון לקצץ את הענפים מבלי לבקש רשות מבעל האילן. אולם הוא נושא בהוצאות הנלוות, והטעם הוא שכל נזק שאינו נגרם כתוצאה ישירה ממעשיו של חברו, ולא מכוחו, החיוב הוא על הניזק להרחיק את עצמו.

וכן נפסק בשו"ע חו"מ ס' קנ"ה סעיף ל"ב: "מי שהיה לו אילן בתוך שדהו קרוב לבור חברו, וה"ה אם עכשיו בא לנטוע, אין בעל הבור יכול לעכב עליו ולומר לו הרי שורשי האילן מזיקים לבור, שזה נזק הבא מאליו לאחר זמן, ובעת שנטע אינו מזיקו, וכל אחד חופר ונוטע בתוך שלו." ואינו דומה לחופר בור ליד כותל חברו, שמחייבים החופר להרחיק, שאם לא כן חפירת הבור תזיק לכותל. כי כל חפירה וחפירה מחלישה את היסודות, והווה כמזיק לכותל בידיים, ופעולת החפירה היא כזורק חץ על רכוש חברו וחייב מדין מזיק. אולם שורשי האילן וענפיו אינם מזיקים באופן זה אלא לאחר זמן רב, ואין זה נחשב כזורק חץ, לכן אמרינן שעל הניזק להרחיק את עצמו שלא יינזק!

אולם בבא לחפור בור ליד כותל חברו, על המזיק להרחיק שלא יזיק ואם אינו מתרחק משלם.

ולכן מר איקליפטוס צריך לשלם את הוצאות הגיזום של הענפים וגם להשתתף בחצי ההוצאות של תיקון החומה (אע"פ שלא ברור כלל מה גרם לסדקים, ויתכן אף שאין זה קשור לעץ כלל וכלל, כטענתו של מר ברוש) כיוון שהחומה בבעלות משותפת.

זאת זה לא מספיק! כי אם חברו חושד בו עדיין יש כאן חיסרון, חיסרון הפוך, שהוא נקי בלב אבל לעיניים הוא אינו נראה כך, דעו לכם שגם זה אסור ואביא ראיה.

שאול המלך כשהיה חי רדף אחרי דוד המלך כדי להורגו, שר הצבא של שאול המלך היה אבנר בן נר, שר הצבא של דוד המלך היה יואב בן צרויה, שניהם היו גיבורים גדולים מאוד, בא יואב ושאל את אבנר הלכה בהלכות חליצה, בכדי להשיב התכופף אבנר כדי להראות ליואב כיצד עושים מצות חליצה, בזמן שהוא התכופף דקר יואב את אבנר בהפתעה, מיד בזמן גסיסתו תפש אבנר את יואב ביד אחת ורצה להורגו (תארו לעצמכם איזה כח היה לו שיכל להרוג שר צבא ביד אחת בזמן גסיסה) באו כל ישראל והתחננו אל אבנר ואמרו לו אנא אל תהרוג את יואב כי אז לא יהיה מי שילחם עבורנו נגד הפלשתים, אמר להם אבנר והרי הוא הרג אותי ואיך אעזוב אותו! אמרו לו עם ישראל את הדין יעשו בשמים! מיד עזב אבנר את יואב ולא הרגו ומת אבנר, על זה נאמר בפרקי אבות איזהו גיבור הכובש את יצרו, האם אתם מכירים גבורה יותר מזו שעבור עם ישראל אבנר לא הרג את מי שהרגו! כשדוד המלך שמע מה שעשה שר הצבא שלו לאבנר מיד הוא עשה הספד גדול ואבל, וכתוב בספר שמואל ב' פרק ג' פסוק ל"ז: וידעו כל העם וכל ישראל ביום ההוא כי לא היתה מהמלך להמית את אבנר בן נר, כולם הכירו שדוד המלך לא גרם לזה ולא רצה בזה! רואים אפילו שהאדם נקי לגמרי יש גם חובה שזה יראה בעיניים של כולם, לא מספיק שאתה נקי בלב אלא צריך גם שהנקיות תראה לעיניים של כולם, ולכן דוד המלך עשה אבל גדול לפני כל העם, גם בגלל גדולתו של אבנר, וגם כדי שיראה העם שלא הוא ביקש כדבר הזה, כך זה בבין אדם לחבירו!

פרשת מסעי

זבולון ישב בחדר ההמתנה של מפעל לפלדה, הבוקר הוא עזב את כל עיסוקיו האחרים כדי לפגוש את בעל המפעל - אדון גרשון - ולשטוח לפניו את בקשתו - רוצה הוא לעבוד במפעל הפלדה ולקבל משכורת הגונה. תוך כדי המתנה ראה זבולון דרך פתח צדדי את כל התכונה שבמפעל, קורות פלדה על מנופים ופועלים אצים רצים כל אחד לעבודתו.

לפתע עבר מנהל העבודה הראשי וראה את זבולון מתבונן דרך הפתח, אמר לו מנהל העבודה כל עוד אתה רק מסתכל אין שום בעיה, אך זאת הזהר בנפשך ובנפש האחרים שלא תיכנס לתוך שטח העבודה של המפעל ושלא תישען על ידית מסוימת שבלטה מן הקיר! זבולון המשיך להמתין עוד שעה לבעל המפעל עד שפקעה סבלנותו, נכנס זבולון לתוך שטח העבודה ונשען על הידית שבלטה מן הקיר כדי שיוכל להתבונן בכל העבודה בתנוחה נעימה. רק נשען זבולון על הידית מיד השתחרר נעילת המנוף ונפלו לארץ קורות פלדה בקול רעש גדול על הפועלים ועל המכונות ונעשה נזק אדיר בין בנפש ובין ברכוש.

ישב לו זבולון והחל בוכה, מה עשיתי! מה עשיתי! אמר לו מנהל העבודה עכשיו אתה בוכה?! הרי הזהרתי אותך! מה לך ולבכי, אדם בוכה על טעות, אבל זה פשיעה! על פשיעה מגיע עונש ושהאדם יקבל את עונשו בשתיקה! אבל בכי? על פשיעה לא בוכים רק מקבלים את הדין!

כשבני ישראל נכנסו לארץ הקב"ה ציווה אותם שיכבשו את כל הארץ ושלא ישאירו אפילו מעט שאינו כבוש, בפרשת השבוע פרק ל"ג פסוק נ"א כתוב: דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם כי אתם עברים את הירדן אל ארץ כנען, והורשתם את כל ישבי הארץ מפניכם ואבדתם את כל משכיתם ואת כל צלמי מסכתם תאבדו ואת כל במתם תשמידו, והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אתה וכו', ואם לא תורישו את ישבי הארץ מפניכם והיה אשר תותירו מהם לשכים בעיניכם ולצנינם בצדיכם וצררו אתכם על הארץ אשר אתם ישבים בה, והיה כאשר דמיתי לעשות להם אעשה לכם.

הנה מפורש שאמר להם להוריש את יושבי הארץ, ואם לא יעשו כן – כאשר דימיתי לעשות להם אעשה לכם! אתם תהיו במקומם! **כשבני** ישראל נכנסו לארץ מה הם עשו? הם הותירו מיושבי הארץ ולא הורישו את כולם! ואז בא אליהם מלאך ה' והוכיח אותם. מי זה מלאך ה'? כתוב במדרש שמלאך ה' זה פנחס! בא פנחס ואמר להם כך: (שופטים ב' א') ויעל מלאך ה' מן הגלגל אל הבכים ויאמר אעלה אתכם ממצרים ואביא אתכם אל הארץ אשר נשבעתי לאבתיכם ואומר לא אפר בריתי אתכם לעולם, ואתם לא תכרתו ברית ליושבי הארץ הזאת מזבחותיהם תתצון ולא שמעתם בקלי מה זאת עשיתם, וגם אמרתי לא אגרש אותם מפניכם והיו לכם לצדים ואלהיהם יהיו לכם למוקש, ויהי כדבר מלאך ה' את הדברים האלה אל כל בני ישראל וישאו העם את קולם ויבכו!

אחרי שבני ישראל שמעו את הגזירה הם נשאו את קולם בבכייה. זוכרים את הסיפור על זבולון במפעל הפלדה! למה בני ישראל בוכים? הרי גם משה רבינו הזהיר אותם וגם פנחס ודאי שהזהיר אותם מה עליהם לעשות, וכיון שלא עשו את מה שצריך, מה הבכי כעת? הרי זה דומה לפשיעה גמורה?! **אלא** ודאי שהיה יזה טעות בשיקול הדעת, הם חשבו שהם עושים את מה שצריך אך התביעה עליהם הייתה שיש לאדם בחירה והם היו צריכים בבחירתם להבין שצריך לעשות יותר!

מה הכישלון? מה הטעות? היה אפשר לסבור שתחילה ייכנסו לארץ, יכבשו מקום אחד או שניים, יניחו שם את המזוודות ואת הבגדים וכל הרכוש עם הנשים והילדים, יקימו בית זמני או קבוע, ואחר כך ימשיכו את המלחמה ביישוב הדעת!

ומה היה צריך לעשות באמת? הבה נתבונן, בפסוק נ"ג כתוב: והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אתה, ופירש רש"י והורשתם את הארץ, והורשתם אותה מיושביה ואז וישבתם בה תוכלו להתקיים בה ואם לאו לא תוכלו להתקיים בה, רואים שכתב רש"י רק שאין ישיבתם ישיבה קיימת עד שיורישו את כולם, השאלה היא מה ביאור הדברים, האם רק נגלה לנו שאין שום ישיבה קיימת עד שלא מורישים את כולם, ואז אין הפירוש שחייב מיד להוריש את כולם, אלא הפירוש רק שתדע לך שישיבתך אינה ישיבה קיימת עד שלא תוריש את כולם! ואז אפשר לחשוב ולומר בצדק שתחילה אבנה בית זמני אפילו שעדיין אין ישיבתי ישיבה קיימת, ואחר כך אגרש את כולם כדי להשלים את הכיבוש ושהישיבה תהיה ישיבה קיימת!

או האם הביאור הוא אחרת, שמה שכתוב והורשתם את הארץ וישבתם הביאור שחייבים קודם להוריש את הארץ, ורק אחר כך לשבת בה, ואם לא תעשו כסדר זה אז ההפסד הוא גדול כי לא תהיה ישיבתכם ישיבה קיימת! אסור אפילו להניח את המזוודות עד שלא תורישו את כולם! ואם הנחת את המזוודות אז תדע לך שהפסדת אפילו שהיה בדעתך להמשיך את הכיבוש אחר כך!! זה דבר שנשאר לשיקול דעתם ובחירתם של ישראל מה הדרך הנכונה, הם בחרו בדרך הראשונה היותר נעימה כשלמעשה היה עליהם לבחור בדרך השנייה היותר קשה אך האמתית בלא ערבוב הרצונות והשיקולים הפרטיים הנוחים!! ולכן הם קצת הופתעו כשבא אליהם מלאך ה', כשבא אליהם פנחס ואמר להם את הגזירה.

דבר זה גם מדוקדק ברש"י, שכתוב בפסוק: וגם אמרתי לא אגרש אותם מפניכם והיו לכם לצדים ואלהיהם יהיו לכם למוקש, ופירש רש"י וגם אמרתי, עתה אמרתי באפי ע"כ, הנה שדקדק שנתחדשה הגזירה רק עכשיו, דבר שקודם היה נראה להם שהוא ודאי בירושה, ואכן כך היה, שתחילה

הלכה פסוקה הרב יוסף שטילרמן

ימים שנוהגין לא לאכול בשר

שאלה: בימים בחודש מנחם-אב שנוהגין לא לאכול בשר, האם מותר לאכול תבשיל שנתבשל בקדירה בשרית? והאם מותר לאכול בצל שנחתך בסכין בשרית?

נתבשל בקדירה בשרית: ע' בש"ע ס' תקנא ס"י וז"ל יש מי שאומר שהנוהגים שלא לאכול בשר בימים הנזכרים, מותרים בתבשיל שנתבשל בו בשר עכ"ל. וע"ש במג"א סקכ"ט שכתב שהאידנא נהיגי עלמא לאסור אף תבשיל של בשר. וכן הובאה במ"ב סקס"ג למעשה להחמיר בתבשיל של בשר. וכ"כ בכף החיים סקקמ"ב להחמיר. אבל ע"ש במ"ב ובכה"ח שהביאו מהא"ר שסבר שהא שאסור הוא דווקא בתבשיל של בשר, אבל אם רק נתבשל בקדירה של בשר פשיטא דמותר. ולכן ראינו בהדיא שמותר לבשל בקדירה בשרית. והטעם ש"פשיטא" הוא מפני שגם בשאר השנה המבשל בקדירה בשרית ואח"כ נתערב בחלב ממש, שמותר לאכול. ואין בעיה של בשר בחלב, מפני הדין של נ"ט בר נ"ט[א]. ולכן כל שכן כאן שאינו אלא מנהג לא לאכול בשר, בודאי מותר אם אינו אלא נתבשל בקדירה בשרית.

בצל שנחתך בסכין בשרית: עכ"פ ראינו שהמנהג לא לאכול בשר בימים אלו, נכלל בזה הוא תבשיל של בשר שהוא תבשיל שנתבשל ביחד עם ממשות של בשר. אבל אין נכלל במנהג זה תבשיל שנתבשל בקדירה בשרית, כיון שאינו נתבשל עם ממשות של בשר אלא עם בליעות של בשר. מה הדין לגבי המבשל מאכלים חריפים (כגון בצל ושום) בתוך קדירה בשרית? יש לדון בזה. מצד אחד י"ל שמותר הוא, כיון שלא היה נתבשל עם ממשות של בשר. מצד שני אפשר להחמיר, שמא דווקא תבשיל שאינו חריף שיש לה היתר של נ"ט בר נ"ט הוא שלא נכלל במנהג, משא"כ תבשיל חריף שאין לה היתר של נ"ט בר נ"ט[ב] י"ל שהוא נכלל במנהג לא לאכול בשר בימים אלו. וא"כ יש לדון גם לענין בצל[ג] שנחתך בסכין בשרי (אפילו אינו בן יומו[ד]), שאפשר שאין לאכול בימים אלו.

בצל שנחתך בסכין בשרית לענין להמתין שש שעות: ע' ביו"ד ס' פט ס"ג לענין המתנת שש שעות אחר אכילת בשר, שכתב הרמ"א שנהגו להחמיר להמתין גם אחר אכילת תבשיל של בשר[ה]. וע"ש ברע"א שכתב בדעת הרמ"א שאם נתבשל חריף בתוך קדירה בשרית שאין צריך להמתין שש שעות, אלא מותר אח"כ מיד לאכול גבינה. ראינו שאף שתבשיל של בשר נכלל בגזירת המתנת שש שעות, מ"מ חריף שנתבשל בתוך קדירה בשרית אינו נכלל בזה. ראינו ששאני בליעות מממשות. וא"כ י"ל שה"ה כאן שיש להקל.

לדמות הלכות בשר בחלב לכאן: אבל באמת אין להביא ראיה מהלכות המתנת שש שעות. שיש לומר ששאני התם שכל הטעם שצריך להמתין שש שעות הוא מפני חשש בשר שבין שיניים, או משום שהבשר מוציא שמן ומושך טעם עד זמן ארוך[ו]. ולכן י"ל ששפיר אין סברות אלו נוהגות אלא בממשות של בשר. אבל לענין מנהג לא לאכול בשר בימים אלו, שהטעם הוא כדי להצטער נפשיה, מהיכי תיתי שבליעות של בשר אינו נכלל בזה. [שהא שפיר שייך למצוא דברים שאין צריך להמתין שש שעות, ואעפ"כ נכלל במנהג לא לאכול בימים אלו[ז].]

למעשה: למעשה ראינו שנהגו ההמון עם להקל בזה, שחותכים בצלים בסכינים בשרית בימים אלו. וכ"כ באורחות חיים ס' תקנא סקל"א שמותר לכתחילה לבשל חריף בתוך קדירה בשרית[ח]. וכן מסתברא, שהמנהג הוא רק להצטער נפשיה מממשות של בשר, ולא מבליעות בעלמא. שהא לכאורה כל שלא נתייחס כלל לזה שיש שום בליעות, ולרוב אינם יודעים שיש בליעות בשר בתוכה, וגם לא טועמים כלל[ט], אין שייך לומר שזה נגד המנהג. עכ"פ כן המנהג להקל, ובהלכות אלו הכל תלוי במנהג[י].

(א) מותן טעם בר מותן טעם, היינו שהבשר מותן טעם לתוך הקדירה, ואח"כ הקדירה מותן טעם לתוך המאכל פרווה שמתבשל בתוכה. ממלא שהמאכל פרווה הוא נ"ט בר נ"ט של בשר. והלכות נ"ט בר נ"ט הוא ביו"ד ס' לה. (ב) ש"ע יו"ד ס' לו ס"א. (ג) ע' בגר"א ס' לו סק"י שהביא שיטת הסמ"ק ורביו יחיאל שסברו שבצל אין דינו כדבר חריף. אבל ע"ש בש"ע ס"א שסתם להחמיר. (ד) רמ"א ס' לה ס"ב. והובאה בש"ע ס' לו ס"א ובס' קג ס"ו בשם יש אומרים. (ה) וכן פסק בכה"ח שם סקג"ה, אף שהש"ע סתם להקל. (ו) הראשון הוא סברת רש"י והשני הוא של הרמב"ם. וע' בש"ע ס' פט ס"א שפסק כשניהם (ע"ש בע"ז סק"א). (ז) כגון לדעת הרמב"ם שסבר שטעם המתנה הוא משום בשר שבין השיניים. לדידיה אם בלע הבשר בלי לטיסה, אין חשש בשר שבין שיניים, ואין צריך להמתין (אי לאו שאמרינן לא פלוג - ע' בפמ"ג מ"ז סק"א). משא"כ בימים אלו שנוהגין לא לאכול בשר, בודאי גם אינו יכול לבלוע אותה בלי לטיסה. (ח) האורחות חיים הוא החמיר של המהרש"ם. והובאה בפסק"ת ס' תקנא ס"מ. (ט) ע' בשעה"ל אות סח שהביא דעת הפמ"ג שאפשר שיש לסמוך על טעימה אף בבשר שנפל בתוכה. (י) הכל תלוי במנהג. בין לענין מתי מתחיל לנהוג לא לאכול בשר (בי"ז בתמוז, בר"ח אב, בג' באב, בשבוע שחל בו, בשעודה מפסקת), בין לענין אם זהו רק בשר או גם יין או גם עוף כו'. ע' בכה"ח שמאריך בזה. אגב ע"ש בסקקכ"ה וז"ל אבל הספרדים אעפ"י שנוהגין שלא לאכול בשר מר"ח ואילך, ביום ר"ח עצמו נוהגין לאכול בשר עכ"ל.

פרשה מפורשת - המשך

בודאי שכל הארץ היתה להם ירושה, רק מכיוון שבחרו בפירוש היותר נוח לביאור הציווי לכן כעת נתחדשה גזירה חדשה שלא תהיה ישיבתם בארץ ישראל ישיבה קיימת, ולכן הם בכו! הם בכו כי זה לא היה דבר שידעו אותו בבירור קודם לכן, זה ניתן לבחירתם ולשיקול הבנתם, וכשאדם בוחר בצד אחד ובפירוש אחד כי הוא היותר קל ונעים, הוא נכשל. **זה** גם עיקר הניסיון שהיה לאברהם אבינו, אמר הקב"ה לאברהם להעלות את בנו לעולה, כאן יש ספק מה הכוונה, האם ה' רוצה שרק אעלה את בני על גבי המזבח, או האם הוא מבקש שאשחט את בני, למעשה מה שאברהם היה פוסק היה נכון, אברהם היה הדיין, אברהם היה הפוסק, וגם אם הוא רק היה מעלה את בנו על גבי המזבח בלי לשחוט גם כן היה מקיים את ציווי ה', אבל זה היה הניסיון, כי בתוך האמת עצמה גם כן אפשר להתבלבל ולטעות, על האדם לבחור באמת הברורה, ולא באמת הקלה! קובע זמן ללימוד התורה? כן! כמה? רק חצי שעה כי צריך גם לפרנס, יכול להיות שזה נכון, אך זה הניסיון כמה אדם מוכן להקריב מעצמו עבור בוראו גם כשהוא צודק ואינו פועל בצורה רעה, בכל זאת יש ניסיון גם בתוך האמת עצמה, מה לומדים השבוע?

לומדים שהכולל ערב או שיעורים צריכים להיות מלאים עד אפס מקום!

שבת
שחרית: 8:15
תהלים בנים: 12:00
על ידי משפחת זכאי - בבית הכנסת
תהלים בנות: 1:15
על ידי משפחת נחמני - בביתם
שיעור בהלכות שבת: 5:45
הרב דוד שרעבי
מנחה:6:30

חול
שחרית: 6:15
מנחה: 20 דקות לפני השקיעה
דף יומי: 20:15
הרב יצחק אלקיים
כולל ערב: 20:15
ערבית: 21:15